

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Ndz/1/2017
Identifikačné číslo spisu: 4017200381
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4017200381.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Róbert Blaží, 951 42 Zbehy 177, IČO: 30 893 6674, právne zastúpeného JUDr. Anetta Árvayová, advokátka, so sídlom Sládkovičova 7, Nitra proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 42 499 500, v konaní o všeobecnej správnej žalobe, o návrhu žalobcu na vylúčenie JUDr. Martiny Balegovej, sudkyne Krajského súdu v Nitre z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 15S/13/2017, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Nitre JUDr. Martina Balegová n i e j e vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 15S/13/2017.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 15S/13/2017 vzniesol žalobca dňa 13.10.2017 námietku zaujatosti sudkyne JUDr. Martiny Balegovej. Poukázal na to, že má dôvodné pochybnosti o nezaujatosti uvedenej sudkyne, nakoľko spoločne v období rokov 2003 až 2005 pracovala právna zástupkyňa žalobcu s uvedenou sudkyňou na právnom oddelení.
2. Ako dôvod námietky zaujatosti právna zástupkyňa žalobcu uviedla, predošlú spoluprácu na právnom oddelení, neskôr problémy vyplývajúce z rozdielnych prístupov v práci, ako aj problémy v osobnej komunikácii.
3. O dôvode vylúčenia sudkyne JUDr. Martiny Balegovej sa právna zástupkyňa mala dozvedieť dňa 10.10.2017.
4. JUDr. Martina Balegová sa vyjadrila k námietke zaujatosti vznesenej žalobcom tak, že subjektívne ani objektívne sa vo veci žalobcu z dôvodu môjho pomeru k právnej zástupkyňi žalobcu sa necíti byť zaujatá.
5. K uvádzanej rozdielnosti prístupov k práci a k problémom v osobnej komunikácii uviedla, že súviseli s odlišným nazeraním na posudzovanie právnych problémov a riešenie medziludských vzťahov na

pracovisku, ktoré viedli JUDr. Martinu Balegovú k vzdaniu sa funkcie zástupkyne vedúcej právneho oddelenia.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Nitre JUDr. Martiny Balegovej.

7. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

8. Nebolo spochybnené, že členkou senátu 15S na Krajskom súde v Nitre je JUDr. Martina Balegová. Táto sudkyňa vo vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedla, že sa necíti byť k právnej zástupkyňi žalobcu zaujatá.

9. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudkyne Krajského súdu v Nitre z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

10. V zmysle § 87 ods. 1 zákona Národnej rady SR č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok), (ďalej len „SSP“), sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcov alebo k osobám zúčastnených na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

11. V zmysle § 90 ods. 1 SSP účastník konania má právo z dôvodov uvedených v § 87 uplatniť námietku zaujatosti.

12. V zmysle § 92 SSP správny súd predloží vec s vyjadrením namietaného sudcu nadriadenému správneému súdu do siedmich dní od uplatnenia námietky zaujatosti.

13. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

14. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/), d/ alebo rozhodovanie ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

15. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

16. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

17. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 87 až § 91 SSP predstavuje výnimku z

ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

18. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami SSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

19. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

20. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

21. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

22. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

23. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

24. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

25. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám,

ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

26. V danom prípade je námietka zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Nitre odôvodňovaná tým, že sudkyňa mala v minulosti vykazovať rozdielne prístupy k práci a vznikali problémy v osobnej komunikácii s terajšou právnou zástupkyňou žalobcu. Túto skutočnosť považuje právna zástupkyňa žalobcu za objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietanej sudkyne.

27. Skutočnosť, že v minulosti bola namietaná sudkyňa spoločne s právnou zástupkyňou žalobcu vo vzťahu pracovnoprávnej podriadenosti na jednom pracovisku, nezakladá o sebe taký dôvod, ktorý by verifikoval vznik pochybností o nezaujatosti sudkyne dotknutej námietkou. Okrem uvedeného musí Najvyšší súd poukázať aj na značný časový odstup, kedy dotknutá sudkyňa už do kontaktu s právnou zástupkyňou žalobcu prostredníctvom pracovnoprávneho vzťahu neprišla. Navyše táto vo svojom vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti potvrdila, že ich vzťahy na konci roku 2005 na spoločnom pracovisku boli profesionálne a ľudsky korektné.

28. Treba dodať, že v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov sudca je pri výkone funkcie sudcu nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

29. Obsah spisu (ani sama podstata vznesenej námietky) nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre spochybnenie pravdivosti vyjadrenia namietanej zákonnej sudkyne. Pokiaľ ide o objektívne aspekty nestrannosti, na ktoré poukázala žalobca je potrebné konštatovať, že len samotná obava (možná pochybnosť) z nestrannosti nestačí na založenie objektívnych pochybností o nedostatku zaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo i len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

30. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Nitre JUDr. Marty Bálegovej z prejednávania a rozhodovania danej veci.

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.